

2021, Aatrijksesteenweg, Jabbeke: Programma van maatregelen

Opdrachtgever: Gemeente Jabbeke
Dorpsstraat 3, 8490 Jabbeke

Auteurs: Dieter Verwerft, Jari Hinsch Mikkelsen en Frederik Roelens

Uitvoerder: Raakvlak
Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
E dieter.verwerft@brugge

© Raakvlak, oktober 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak Archeologisch Onderzoek.

2021, Aartrijkse Steenweg, Jabbeke: Programma van Maatregelen

Gemeente Jabbeke plant de aanleg van een onthaalpunt voor het Vloethemveld, langs de Aartrijksesteenweg in Jabbeke. Het onthaalpunt richt zich specifiek op wandelaars, fietsers en is ook het startpunt voor ritten met paardenmenwagens. De aanvraag omvat de aanleg van een parkeerzone voor paardentrailers en vrachtwagens, alsook de aanleg van een parkeerzone voor personenwagens. De aanleg gaat gepaard met groenaanleg en inrichtingselementen. De oppervlakte van het projectgebied bedraagt 2412,461 m², de oppervlakte van de geplande werken is ongeveer gelijk. Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten werkt Gemeente Jabbeke samen met Raakvlak. Doel van de opdracht is het waarderen van het terrein aan de hand van een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek. Dit onderzoek resulteert in een archeologienota.

Figuur 1: Het ontwerpplan ten opzichte van de GRB-basiskaart (WVI en Agiv)

Het terrein is momenteel in gebruik als akker. Het onderzoeksterrein ligt in Jabbeke, spilgemeente van de gelijknamige fusiegemeente Jabbeke. Het terrein wordt aan de westzijde begrensd door de Aartrijksesteenweg. Aan de zuidzijde ligt een horecazaak en aan de noordzijde bakent een onverharde weg de akker af. Het kruispunt van de Aartrijksesteenweg en de Barletegemweg zal worden heringericht met een middenberm op de Aartrijksesteenweg. Het plan gaat al uit van die ontworpen toestand. De heraanleg kadert in de aanleg van een vrijliggend dubbelrichtingsfietspad langs de Aartrijksesteenweg, gelegen aan de westzijde.

Het perceel is groter dan 3.000 m², de effectieve ingreep in de bodem is groter dan 1.000 m² en de bestaande lijninfrastructuur is minder dan 1.000 m lang, waardoor de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet overschreden worden. Het gewestplan beschouwt het projectgebied als 'landschappelijk waardevolle agrarische gebieden' (0901). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, een gebied waar geen archeologie verwacht wordt of een beschermde archeologische site. Op deze basis wordt een archeologienota zonder ingreep in de bodem opgesteld.

Het terrein wordt niet afgesloten. De niet bebouwde perceelsdelen krijgen een groene invulling met minstens 1 boom per 5 parkeerplaatsen. Er zijn geen overdekte constructies voorzien. Centraal wordt een dries als trailer- en vrachtwagenzone ingericht met een grindgazon. Daaraan gekoppeld een monumentale drinkbak voor paarden, die ook dienst doet als een identificatiepunt, een landschapsobject en een zitbank. Tussen de drinkbak en de onverharde weg ligt een kleine graasweide. De graasweide biedt mogelijkheden tot picnic. Het project voorziet tevens startpunt voor paardenmentochten. Het visueel open beplantingsschema past binnen de landschappelijke context. De terreinprofielen (bestaand en ontworpen) wijzen op aanzienlijke wijzigingen.

Administratieve gegevens

Titel: 2021, Aartrijksesteenweg, Jabbeke: Resultaten archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem (bureau- en landschappelijk bodemonderzoek)

Opdrachtgever: Gemeente Jabbeke, Dorpsstraat 3, 8490 Jabbeke

Uitvoerder: Raakvlak

Auteurs: Dieter Verwerft, Frederik Roelens en Jari Hinsch Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak), Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Aartrijksesteenweg, 8490 Jabbeke

Bounding box:

60230.25844052998581901 205173.89350158543675207, 60256.17634696887398604 205251.7730359819252044,

60282.09425340776942903 205217.55133427621331066, 60254.41493585167336278 205141.30739591713063419,

60230.25844052998581901 205173.89350158543675207

Naam site: , Aartrijksesteenweg, Jabbeke; afkorting: JA21AA

Kadaster: Jabbeke, 6e afdeling, sectie C, perceelsnummer 204D, 208I2 en 208K2

Relevante termen thesauri Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek

Periode: oktober 2021

Archeologische verwachting: sporen uit verschillende perioden

Aanleiding van het onderzoek: aanleg ontvangstpunt en parking

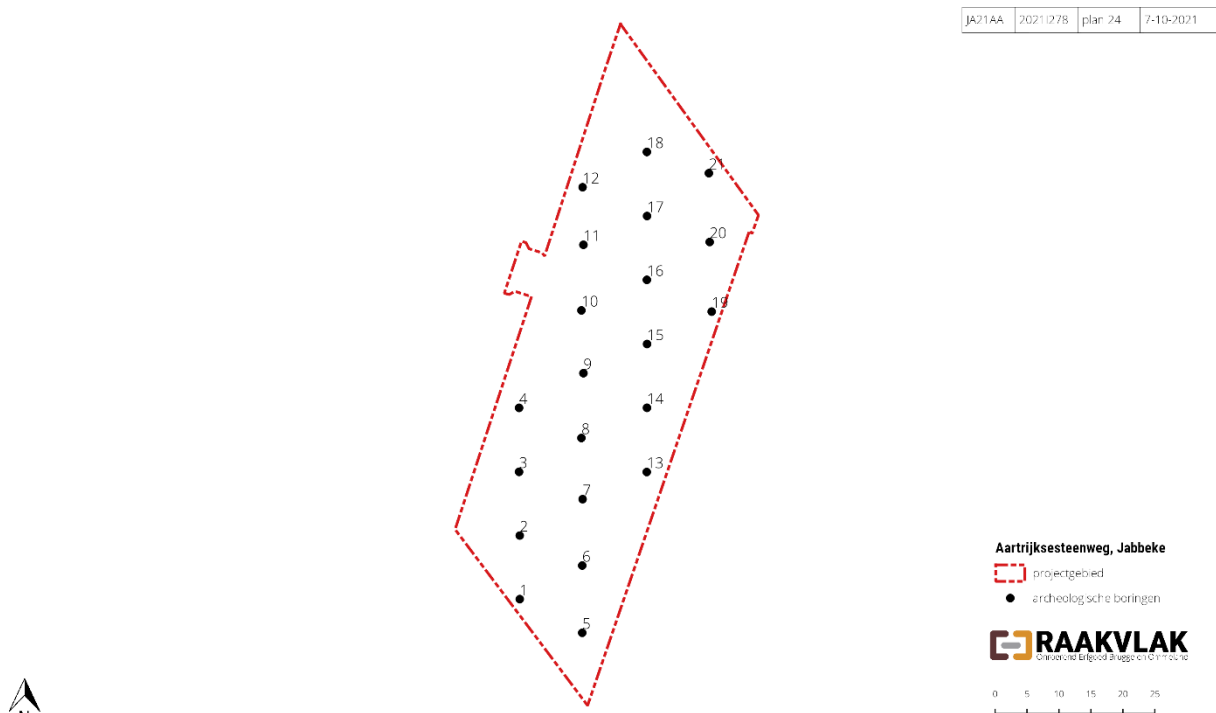
Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Op basis van het bureauonderzoek kan een archeologische verwachting voor het projectgebied worden beargumenteerd. De locatie ligt op een noordwestgerichte helling

van de zandrug, net ten zuiden van een uitloper waarop Oudenburg gevestigd is. Het terrein is eeuwenlang niet actief in gebruik en achtereenvolgens ingericht als veldgebied en bos. Er zijn geen aanwijzingen voor verdwenen bebouwing. Er zijn zeer weinig historische of archeologische indicatoren beschikbaar voor de omgeving van het projectgebied.

Een landschappelijk bodemonderzoek wijst erop dat de bodem binnen het projectgebied uniform en goed bewaard is. Onder een relatief dunne ploeglaag zijn de humus- en ijzeraanrijkingshorizonten bewaard bovenop het moedermateriaal. De resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek sluiten perfect aan bij het gekarteerde bodemtype.

Directe aanwijzingen voor archeologische resten binnen het projectgebied ontbreken. Ook archeologisch onderzoek in de directe nabijheid levert geen bijzondere vondsten op. De bewaring van de bodem binnen het projectgebied is bijzonder goed. Gekoppeld aan de aard van de geplande werken – een relatief diepe wijziging van het terreinprofiel - bedreigen de beschreven werken het archeologisch relevante niveau. Een verkennend archeologisch booronderzoek is de aangewezen volgende onderzoeksstap.

Figuur 2: De voorgestelde archeologische boringen ten opzichte van de GRB-basiskaart (AGIV)

Onderzoeksstrategie, - methode en –technieken

Op basis van het bureau- en landschappelijk bodemonderzoek is voldoende informatie verzameld over het projectgebied. Deze informatie wijst een kans op aantasting van archeologisch erfgoed ter hoogte van het projectgebied.

Er zijn geen specifieke aanwijzingen voor steentijd artefactensites in de omgeving van het projectgebied, maar wel bodemkundige en landschappelijke aanwijzingen voor een

begraven bodem ontdekt tijdens het landschappelijk bodemonderzoek. Dit heeft een gunstig effect hebben op de bewaring van eventuele steentijdsites.

De meest geschikte onderzoeksmethode is een archeologisch boor onderzoek over het gehele projectgebied. Het booronderzoek wordt uitgevoerd met een manuele boor van het Edelman-type met een boorkop met een minimale diameter van 10 cm. De boringen worden geplaatst volgens een verspringen grid en hebben een onderlinge afstand van 10 m. De boorraaien liggen op 10 m afstand. Vanaf de top van de onverstoorde moederbodem worden minimaal twee boorkoppen ingezameld. Het sediment wordt nadien nat uitgezeefd op een maaswijdte van 2 mm. Zeefresidu's worden steeds gecontroleerd gedroogd. De zeefresidu's worden uitgezocht en gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische vondsten en indicatoren, zowel van menselijke als natuurlijke aard of een combinatie van beide.

Tijdens het booronderzoek moet aandacht uitgaan naar de bodemkundige situatie binnen het projectgebied en de relatie met de aanwezige archeologica. Hiervoor worden minstens 10 boringen in het veld beschreven de vereisten voor landschappelijk bodmeonderzoek (hoofdstuk 6.11.8 in de Code Goede Praktijk).

Een team van één aardkundige en een archeoloog is voldoende om de onderzoeken uit te voeren. Hierbij dienen de veldwerkleider en aardkundige over aantoonbare ervaring te beschikken inzake archeologisch onderzoek in de zandstreek (minimum 5 door het Agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde rapportages). Voor de overige personeelsvereisten verwijzen we naar de bepalingen hieromtrent in de Code van Goede Praktijk.

Onderzoeksvragen

Het doel van het archeologisch onderzoek is een antwoord te bieden op volgende vragen:

- a) Leveren de zeefresidu's archeologica op? Zijn er ruimtelijke variaties opgemerkt?
- b) Welke vondstencategorieën zijn opgemerkt? Zijn er ruimtelijke variaties aan te wijzen?
- c) Is er sprake van een archeologische vindplaats? En welke is desgevallend de aard en begrenzing van de vindplaats?
- d) Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren, is er een ruimtelijk verband?
- e) Op welke diepte zijn archeologisch relevante bodemsporen waargenomen? Is er sprake van meerdere sporenniveaus?
- f) Wat is de bewaringstoestand van eventuele sporen?
- g) Wat is de bewaringstoestand van de vondsten?
- h) Geven geassocieerde vondsten aanwijzingen voor een datering of fasering van de vindplaats?

- j) Hoe confronteert het verkennend archeologisch booronderzoek met de resultaten van het bureauonderzoek?
- l) Is er sprake van waardevolle vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande werkzaamheden? Is deze bedreiging te milderen?
- m) Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant? Verdienen bijzondere aspecten speciale aandacht?
- n) Welke natuurwetenschappelijke analyses zijn aangewezen voor de beantwoording van de onderzoeksvragen? Welk type analyses en hoeveel?

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Voor beschreven onderzoek worden geen situaties verwacht waarin afgeweken zal moeten worden van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

Competenties van uitvoerders

Het team bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder begeleiding van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider voldoet aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.
- een aardkundige, deze begeleidt de bodemkundige waarnemingen tijdens het archeologisch booronderzoek. Hij/zij rapporteert over de waarnemingen.

Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet onder toezicht van de erkende archeoloog. Conform de CGP artikel 9.3 ligt de beslissing tot natuurwetenschappelijke staalname bij de veldwerkleider. Dit in overleg met de aardkundige. In de raamprijs wordt bij voorkeur een stelpost voorzien die kan aangesproken worden voor natuurwetenschappelijk onderzoek indien nodig. Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet onder toezicht van de erkende archeoloog.

Bewaring en deponering

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het archeologisch vooronderzoek conform de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Vóór de start van het onderzoek worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar, het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van het opgravingsarchief plaats. Indien een vervolgonderzoek noodzakelijk blijkt, dient het opgravingsarchief integraal overgedragen te worden aan de uitvoerder van dit vervolgonderzoek.

Voorstel bewaarplaats archeologisch ensemble:

Onroerendergoeddepot De Pakhuizen

Komvest 45

8000 Brugge

Criteria waaruit blijkt dat het onderzoeksdoel succesvol bereikt is

Wanneer alle onderzoeksvragen beantwoord zijn en:

- o het terrein of een gedeelte daarvan weerhouden voor een waarderend archeologisch booronderzoek of proefsleuvenonderzoek

Risicofactoren onderzoek

Alle archeologisch veldonderzoek moet worden uitgevoerd in goede omstandigheden. Dit betekent:

- dat alle medewerkers in het veld de vereiste PBM's dragen en de vereiste veiligheidsopleidingen gevolgd hebben,
- dat de werf is ingericht conform de vigerende arbeidswetgeving, wat onder ander inhoud dat er voorzien is in voldoende signalisatie en eventuele omheiningen, conform de vigerende wetgeving
- en dat de uitvoerder van de boorwerken een duidelijk zicht heeft op eventueel aanwezige leidingen.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

We voorzien voorlopig geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.